

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

05 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Anatolie Țurcan,

Judecători – Victor Boico, Elena Cobzac,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către inculpat și avocatul său Coșleț Petru, de către partea vătămată Filipopolski Alexandru, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2018, în cauza penală în privința lui

Rața Spiridon Xxxxx, născut la xxxxx, originar din s. Xxxxx r-nul Xxxxx, domiciliat mun. Xxxxx or. Xxxxx str. Xxxxx

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță:

de la 18.10.2013 – până la 21.08.2015

instanța de apel:

de la 16.09.2015 – până la 13.09.2016

de la 17.03.2017 – până la 22.06.2017

de la 26.01.2018 – până la 05.06.2018

instanța de recurs ordinar:

de la 14.12.2016 – până la 14.02.2017

de la 10.08.2017 – până la 19.12.2017

de la 04.10.2018 – până la 05.12.2018

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21 august 2015, Rața Spiridon Xxxxx a fost achitat de sub învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale componenței de infracțiune.

Acțiunea civilă înaintată de Filipopolski Alexandru a fost lăsată fără examinare, cu dreptul de a o înainta în ordinea prevăzută de art. 166-167 Cod de procedură civilă.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că, de către organul de urmărire penală Rața Spiridon a fost învinuit în aceea că, la 16 iunie 2012 și 22 iulie 2012, în timp ce se afla în mun. Chișinău, str. Costiujeni 78, după un plan bine chibzuit, urmărind scopul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane, sub pretextul vânzării apartamentului cu două odăi, care nu îi aparține cu titlu de proprietate, situat în mun. Xxxxx, or. Xxxxx str. Xxxxx, denaturând intenționat datele

despre sine, și anume poziția sa de vulnerabilitate, a înșușit de la Filipopolski Alexandru, sub formă de arvună, suma de 7.000 euro, echivalentul a 109.200 lei, bani care de la bun început era conștient că nu-i va restitui ultimului, cauzându-i astfel o pagubă materială în proporții deosebit de mari.

De către organul de urmărire penală, fapta inculpatului, Rața S., a fost încadrată *de drept* în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1 Procuror, care a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Rața S., să fie condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 10 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani, invocând că vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate a fost dovedită prin probele administrate, inclusiv prin declarațiile inculpatului, părții vătămate Filipopolski A., martorilor Rața V., Romanov P., Baziliuc T., Filipopolski H., Dilipovici V. și Dilipovici Z.

3.2 Avocatul Russ Sergiu, în numele părții vătămate Filipopolski A., care a solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat conform învinuirii înaintate și să fie admisă integral acțiunea civilă, invocând următoarele argumente:

- relațiile dintre inculpat și partea vătămată poartă un caracter penal;
- inculpatul a acționat cu intenție criminală la însușirea mijloacelor bănești de la partea vătămată, aceasta fiind dovedită prin probele administrate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2016, apelurile declarate au fost admise, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, prin care Rața Spiridon a fost condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 8 ani și 6 luni închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul imobiliar și financiar pe un termen de 3 ani, cu executare în penitenciar de tip închis.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că, la 16 iunie 2012 și 22 iulie 2012, Rața Spiridon în timp ce se afla în mun. Chișinău, str. Costiujeni 78, după un plan bine chibzuit, urmărind scopul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane, sub pretextul vânzării apartamentului cu două odăi, care nu îi aparține cu titlu de proprietate, situat în mun. Xxxxx, or. Xxxxx, str. Xxxxx, denaturând intenționat datele despre sine, și anume poziția sa de vulnerabilitate, a înșușit de la Filipopolski A., sub formă de arvună suma de 7.000 euro, echivalentul a 109.200 lei, bani care de la bun început era conștient că nu-i va restitui ultimului, cauzând astfel părții vătămate o pagubă în proporții deosebit de mari.

Instanța de apel a reținut că, prima instanță neîntemeiat a concluzionat că inculpatul urmează a fi achitat pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale componentei de infracțiune imputate acestuia.

Astfel, vinovăția inculpatului este dovedită prin probele administrate, și

anume: declarațiile inculpatului, părții vătămate Filipopolski A., martorilor Romanov P., Baziliuc T., Filipopolski H. și Dilipovici V., procesul-verbal de confruntare din 02 august 2013, procesul-verbal de confruntare din 16 august 2013, procesul-verbal de confruntare din 16 august 2013, procesul-verbal de confruntare din 25 iulie 2013, contractul de vânzare din 22 iulie 2012, recipisă din 22 iulie 2012, extrasul din registrul bunurilor imobile, extrasul din Registrul de Stat al populației, informația de la IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie în privința lui Rața S., informația de la IMSP Dispensarul Republican de Narcologie în privința lui Rața S., revendicarea în privința lui Rața S., acțiunea civilă în cadrul procesului penal.

Instanța de apel a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, ca escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, în proporții deosebit de mari.

Totodată, instanța de apel a concluzionat că, în conformitate cu art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală, în cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amânată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă. Astfel, acțiunea civilă înaintată de Filipopolski A., urmează a fi lăsată fără soluționare.

6. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de către:

6.1 Avocatul Russ Sergiu în numele părții vătămate Filipopolski A., care a solicitat, casarea parțială a acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral acțiunea civilă, invocând că instanța de apel nu era în drept să lase fără soluționare acțiunea civilă, deoarece în conformitate cu prevederile în vigoare, legiuitorul a obligat instanțele de judecată, odată cu soluționarea laturii penale a cauzei, să soluționeze și latura civilă.

6.2 Avocatul Coșleț Petru în numele inculpatului, care a solicitat casarea acesteia, cu menținerea sentinței, invocând că:

- între inculpat și partea vătămată persistă relații de ordin civil;
- în cadrul cercetării judecătorești s-a constatat că, inculpatului și familiei sale le-a fost atribuit apartamentul xxxxx, or. Xxxxx, mun. Xxxxx;
- în acest apartament au viză de domiciliu inculpatul și copiii lui - Rața Vladimir, Rața Vladislav și Melnic Tatiana, fapt demonstrat prin extrasul din tabelul nominal și extrasul din fișa locuinței, anexate la dosar, însă în apartament practic nimeni nu locuia și nu erau achitate serviciile locativ- comunale;
- inculpatul a convenit cu copiii de a privatiza și înstrăina acest apartament, iar banii să-i împartă între ei;
- la 16 iunie 2012, partea vătămată a transmis cu titlu de arvună inculpatului suma de 3.000 euro (echivalentul a 45.436,80 lei). Din suma primită, inculpatul a achitat datoriile pentru serviciile comunale;
- pe 22 iulie 2012, inculpatul a mai primit de la partea vătămată suma de 1.000 euro;
- inculpatul a întocmit o recipisă pentru suma totală de 4.000 euro, iar prima recipisă de 3.000 euro, din 16 iunie 2012, a rămas tot la Filipopolski A.;

- partea vătămată a relatat instanțelor că, inculpatului i-a transmis în calitate de arvună 3.000 euro și 4.000 euro, în total 7.000 euro. Deci, este evident că există divergențe esențiale între declarațiile părții vătămate și ale inculpatului referitor la suma totală transmisă în calitate de arvună;

- instanța de apel nu a stabilit cu certitudine ce sumă de bani i-a transmis Filipopolski A. inculpatului, lăsând ca această chestiune să se rezolve în instanța civilă;

- este evident că între inculpat și partea vătămată persistă relații civile, rezultate dintr-un contract de arvună;

- în acțiunile inculpatului lipsește fapta infracțiunii;

- în cadrul cercetării judecătorești s-a constatat că inculpatul nu a săvârșit careva acțiuni, ce ar cădea sub incidența art. 190 alin. (5) Cod penal;

- instanța de apel eronat a interpretat circumstanțele cauzei;

- inculpatul a fost condamnat ilegal de către instanța de apel pentru careva datorii față de Filipopolski A., încălcând astfel prevederile art. 1 al Protocolului adițional nr. 4 al Convenției, care stipulează că „nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală”;

- în acțiunile inculpatului lipsește latura obiectivă a infracțiunii imputate, deoarece el l-a informat pe Filipopolski A., că apartamentul nu este privatizat și există datorii la capitolul serviciilor locativ-comunale, iar banii obținuți în calitate de arvună vor fi utilizați în acest sens, fapt cu care partea vătămată a fost de acord;

- totodată, în acțiunile inculpatului lipsește și latura subiectivă a infracțiunii, deoarece după obținerea arvunei, inculpatul a achitat serviciile locativ-comunale și a început colectarea actelor necesare privatizării, însă nu l-a privatizat din motive ce nu-i pot fi imputate, deoarece bonul de repartitie a fost pierdut, iar autoritățile refuză de a-i elibera duplicatul lui;

- rezultă că inculpatul ilegal a fost condamnat de instanța de apel pentru o faptă care nu a săvârșit-o, iar instanța de fond just a dispus achitarea lui;

- în cadrul cercetării judecătorești, au apărut divergențe esențiale referitor la suma acordată în calitate de arvună de către Filipopolski A. și recunoscută de către inculpat;

- relații dintre părți sunt de ordin civil și urmează a fi soluționate pe cale civilă și nicidecum pe cale penală;

- s-a mai constatat că la data de 28 decembrie 2012, partea vătămată a depus o acțiune civilă în cadrul cauzei penale, solicitând încasarea dublului arvunei de la inculpat, adică în sumă de 14.000 euro și 16.000 lei cu titlu de prejudiciu moral;

- instanța de fond just a respins acțiunea civilă;

- la înaintarea învinuirii inculpatului, acuzarea a încălcat termenul prevăzut de art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală;

- la data de 20 februarie 2013, inculpatul a fost audiat în calitate de bănuț;

- inculpatului urma să i se aducă la cunoștință învinuirea cel târziu la data de 19 mai 2013, însă în termenul prevăzut de art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală,

învinuirea nu i-a fost înaintată;

- învinuirea i-a fost înaintată inculpatului doar la data de 05 iunie 2013, cu depășirea termenului de 3 luni de zile, fapt confirmat prin obiecția scrisă pe ordonanța din 20 mai 2013;

- în ordonanța de reținere și de căutare se face trimitere la o altă ordonanță de punere sub învinuire din 14 mai 2013, care inculpatului nu i-a fost adusă la cunoștință;

- ordonanța din 20 mai 2013 de înaintare a învinuirii este falsificată și nulă de drept;

- la materialele cauzei este anexat procesul-verbal cu privire la corectarea erorilor materiale din 26 septembrie 2013, emis de procurorul în Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, Constantin Moraru, potrivit căruia se corectează eroarea - data ordonanței de punere sub învinuire din „20 mai 2013” în „14 mai 2013”. La f.d. 150 este anexată ordonanța de punere a lui Rața S. sub învinuire, din 14 mai 2013, dar nu i-a fost adusă la cunoștință lui Rața S.;

- anume prin procesul-verbal din 26 septembrie 2013, întocmit de către procurorul în Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, Constantin Moraru, se demonstrează faptul falsificării ordonanței din 20 mai 2013 de recunoaștere a lui Rața S. în calitate de învinuit, iar în consecință și ilegalitatea acesteia, deoarece la acel moment exista ordonanța din 14 mai 2013 de recunoaștere în calitate de învinuit, dar care nu i-a fost adusă la cunoștință contra semnătură până în prezent;

- instanța de apel a încălcat grav dreptul inculpatului la un proces echitabil;

- în instanța de apel, careva probe noi care ar răsturna soluția adoptată de instanța de fond, acuzarea nu a prezentat, iar instanța de apel s-a limitat doar la audierea părții vătămate Filipopolski A., soția acestuia Filipopolski H. și martorului Romanov P. Ceilalți martori nu au fost audiați;

- adoptând o soluție de condamnare a inculpatului în baza aceluiași probe, pentru care instanța de fond l-a achitat, instanța de apel a încălcat grav dreptul inculpatului la un proces echitabil, garantat lui prin prisma art. 6§1 al Convenției. Mai mult, în motivarea deciziei de condamnare, instanța de apel face trimitere la declarațiile martorului Baziliuc T., deși acest martor nu a fost audiat în instanța de apel. Instanța de apel a mai făcut trimitere la declarațiile martorului Dilipovici V., care în instanța de fond a dat declarații în favoarea inculpatului, însă le-a apreciat critic, deși nu a fost audiată în instanța de apel. În instanța de fond a mai fost audiată martorul Dilipovici Z., care la fel a dat declarații în favoarea inculpatului, însă instanța de apel la fel nu a audiat-o. Totodată, în adoptarea deciziei, instanța de apel s-a bazat doar pe declarațiile părții vătămate Filipopolski A., martorului Filipopolski H. - soția părții vătămate, care a dat declarații controversate și martorul Romanov P.

7. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 14 februarie 2017 au fost admise recursurile ordinare, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2016, în privința inculpatului Rața Spiridon și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

8. În motivarea deciziei instanța de recurs a reținut că, ambele instanțe de fond nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

9. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2017 au fost respinse ca neîntemeiate apelurile declarate, cu menținerea sentinței.

10. În motivarea deciziei instanța de apel a menționat că, prima instanță corect, legal și întemeiat a adoptat o sentință de achitare în privința inculpatului, deoarece concluzia primei instanțe privind netemeinicia acuzării referitor la prezența în acțiunile inculpatului a dobândirii ilicite a bunurilor părții vătămate este justă, iar argumentele acuzării în acest sens, au doar un caracter de presupunere, de fapt sunt lipsite de careva bază probantă în sensul prezenței la inculpat a intenției de a însuși banii părții vătămate.

A mai reținut instanța de apel că, din materialele cauzei rezultă că partea acuzării, atât în cadrul urmăririi penale, cât și în cadrul cercetărilor judecătorești, nu a prezentat probe pertinente și concludente ce ar dovedi intenția directă în acțiunile inculpatului, precum și scopul de cupiditate.

11. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de către:

11.1 Procuror, care a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

În motivarea recursului, invocând temei de drept pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a indicat următoarele argumente:

- nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului;

- nu au fost supuse verificării probele prezentate în sprijinul acuzării, făcând trimitere unilateral la argumentele invocate în sentință și care au fost puse la baza achitării;

- instanța de apel a dat o apreciere incorectă probelor prezentate de acuzare și nu a apreciat multilateral și obiectiv probele administrate, care în cumul dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, ori nu s-a expus asupra tuturor motivelor indicate în apelul procurorului;

- vina inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate este dovedită pe deplin prin probele administrate în cadrul urmăririi penale și cercetate în instanța de judecată, fiind indicate și ca motive ale apelului procurorului, iar instanța de apel nu s-a expus asupra lor ori nu le-a apreciat, ori le-a apreciat eronat, fiind respinsă puterea de acuzare fără o motivare plauzibilă sau bazată pe probe ce ar combate învinuirea imputată inculpatului;

- decizia instanței de apel de menținere a sentinței de achitare a inculpatului este contrară stării de fapt stabilite în baza probelor examinate în cadrul cercetării judecătorești, contravine și prevederilor art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală;

- instanța de apel a dat prioritate nefondată probelor apărării în detrimentul probelor acuzării, care demască acțiunile ilegale ale inculpatului, respectiv care stabilesc adevărul.

11.2 Avocatul Russ Sergiu în numele părții vătămate Filipopolski A., care a solicitat, casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat.

12. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 19 decembrie 2017 au fost admise recursurile ordinare, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 iunie 2017, în privința inculpatului Rața Spiridon și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

13. În motivarea hotărârii adoptate, instanța de recurs a menționat că, instanța de apel a încălcat prevederile specificate în alin. (6) art. 414 Cod de procedură penală, potrivit cărora instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probe cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal, deoarece la baza deciziei au fost puse probe care n-au fost verificate în ședința instanței de apel.

Instanța de recurs a constatat că, procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel (f.d. 38 - 44, v. 3) nu conține informații care ar confirma faptul, că de către instanța de apel au fost verificate declarațiile și probele materiale expuse supra, cu consemnarea în procesul-verbal, această etapă a ședinței de judecată fiind ignorată de către instanța de apel, mai mult ca atât, instanța făcând referire în decizie la declarațiile suplimentare ale părții vătămate și a martorilor nominalizați supra, a indicat greșit și numerele filelor cauzei, deoarece volumul doi al dosarului este compus doar din 208 pagini.

Totodată, instanța de recurs a mai menționat, că instanța de apel în motivarea deciziei sale a indicat faptul, că în acțiunile inculpatului lipsește latura obiectivă a infracțiunii, deoarece ultimul l-a informat pe Filipopolschi Alexandru despre faptul, că apartamentul nu este privatizat și există datorii la capitolul serviciilor locativ comunale, iar banii obținuți în calitate de arvună vor fi utilizați în acest sens, fapt cu care partea vătămată a fost de acord. Însă, instanța de apel a omis să dea apreciere faptului, că deși inculpatul la momentul obținerii banilor a declarat, că apartamentul va fi privatizat, respectiv acesta nu a comunicat părții vătămate faptul, că nu avea acordul copiilor la privatizarea spațiului locativ, fapt confirmat prin declarațiile părții vătămate și a lui Rața Vladimir, care până în prezent nu a dat acordul său la privatizarea apartamentului.

De asemenea instanța de recurs a notat că, probele care confirmă achitarea serviciilor locativ-comunale de către inculpatul Rața S., nu au fost cercetate de către instanța de apel, iar faptul „colectării actelor necesare privatizării” nu se confirmă prin careva probe, fiind doar niște declarații ale inculpatului, care n-au fost verificate de către instanțe.

În acest sens, instanța de recurs a evedențiat că, invocările apărării, precum că inculpatul nu poate privatiza apartamentul din motiv, că s-a pierdut bonul de repartiție, de asemenea nu sunt confirmate prin careva probe, fiind doar niște declarații ale inculpatului. Mai mult decât atât, instanța de apel nu a dat apreciere probelor, prezentate de către apărare, omițând inclusiv să se expună asupra faptului,

că copia contului prezentat de către apărare nu conține vreo dată calendaristică pentru a stabili timpul obținerii acestui document.

La fel, instanța de recurs a menționat că, instanța de apel urma să stabilească faptul, dacă obținerea banilor de la partea vătămată cu ulterioara folosire a lor de către inculpat pentru achitarea datoriilor la serviciile comunale, în condițiile imposibilității privatizării apartamentului de sine stătător de către inculpat și neinformarea părții vătămate despre această imposibilitate, poate fi interpretată ca fiind un raport juridic civil.

14. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2018 au fost admise apelurile declarate, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Rața Spiridon a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, cu aplicarea art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală și art. 79 Cod penal, stabilindu-i pedeapsă de 5 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau a exercita anumite activități în domeniul imobiliar și financiar pe un termen de 3 ani.

În baza art. 90 alin. (1) Cod penal, a fost suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoare, stabilite lui Rața Spiridon, pe un termen de probă de 3 ani.

A fost admisă acțiunea civilă și a fost încasat de la Rața Spiridon în beneficiul părții vătămate Folipopolski Alexandru prejudiciul material în sumă de 109.200 lei și prejudiciul moral în sumă de 10.000 lei

15. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, situația de fapt și de drept reținută de prima instanță nu corespunde probelor din dosar, care au fost apreciate incorect, ajungând eronat la concluzia că fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Instanța de apel a considerat că, prima instanță nu a respectat prevederile art. 101 alin. (1), 384 alin. (3), 385 alin. (1), pct. 1-4), 394 alin. (1), pct. 1), 2), 4), 5) Cod de procedură penală. Totodată, pe lângă faptul că prima instanță a ajuns la concluzia greșită de achitare a inculpatului Rața Spiridon, sentința emisă nu corespunde exigențelor legislației procesual penale și sub alte aspecte. La pronunțarea sentinței prima instanță a încălcat prevederile art. 384 alin. (2), 392 alin. (1) Cod de procedură penală.

În ședința instanței de apel, conform prevederilor art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, la cererea procurorului, au fost audiați suplimentar inculpatul, partea vătămată, martorul Folipopolski Galina, au fost verificate și cercetate prin citire declarațiile martorilor, probelor scrise din materialele dosarului examinate în ședința de judecată a instanței de fond și instanței de apel.

Astfel, instanța de apel analizând și apreciind probele, în strictă conformitate cu prevederile art. 101 Cod procedură penală, potrivit cărora, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, a constatat că, Rața Spiridon la 16 iunie 2012 și 22 iulie 2012, în timp ce se afla în mun. Chișinău,

str. Costiujeni 78, după un plan bine chibzuit, urmărind scopul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane, sub pretextul vânzării apartamentului cu două odăi, care nu îi aparține cu titlu de proprietate, situat în mun. Xxxxx, or. Xxxxx str. Xxxxx, denaturând intenționat datele despre sine, și anume poziția sa de vulnerabilitate, a însușit de la Filipopolski Alexandru, sub formă de arvună, suma de 7.000 euro, echivalentul a 109.200 lei, bani care de la bun început era conștient că nu-i va restitui ultimului, cauzând astfel părții vătămate o pagubă materială în proporții mari.

În acest sens, instanța de apel a stabilit că, acțiunile lui Rața Spiridon se încadrează în prevederile infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, escrocheria - adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții mari.

Cu toate că, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii de escrocherie, instanța de apel a constatat culpa acestuia rezultând din declarațiile părții vătămate Filipopolski Alexandru, martorului Filipopolski Galina, precum și probele scrise: contractul de vânzare-cumpărare 22.07.2012 (f.d. 67, v.1); recipisa din 22.07.2012 (f.d. 73, v. 1); extrasul din registru bunurilor imobile (f.d. 75-76, v. 1); extrasul din Registrul de Stat al populației (f.d. 92, v. 1); informația de la IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie (f.d. 94, v. 1); revendicarea (f.d. 96, v. 1); acțiunea civilă în cadrul procesului penal (f.d. 134, v. 1).

Aplicând prevederile art. 10 Cod penal care stipulează efectul retroactiv al legii penale, la caz în coroborare cu modificările operate în art. 126 Cod penal, se atestă că în anul 2012 proporțiile „mari” constituiau 71.000 lei, adică prejudiciul cauzat de Rața Spiridon așa sau altfel, nu poate fi încadrat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, deoarece cuantumul prejudiciului cauzat de acesta este sub limita nominalizată mai sus, dat fiind faptul că cuantumul prejudiciului cauzat pentru infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, în anul 2012 urma să depășească 142.000 lei.

Luând în considerație faptul că legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei și care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, instanța de apel a aplicat în privința lui Rața Spiridon legea nouă - art. 126 Cod penal, deși fapta a fost comisă de inculpat în perioada cuprinsă iunie-iulie 2012. Astfel, suma dobândită ilicit constituia în anul 2012, 30,7 unități convenționale 109.200 lei.

De asemenea, instanța de apel a notat că în cadrul cercetării judecătorești, s-a stabilit cu certitudine existența acțiunii săvârșite de inculpat, prin care s-a realizat latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, adică dobândirea bunurilor prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane, sub pretextul vânzării apartamentului cu două odăi, care nu îi aparține cu titlu de proprietate, situat în mun. Xxxxx, or. Xxxxx str. Xxxxx, denaturând intenționat datele despre sine și anume poziția sa de vulnerabilitate, a însușit de la Filipoposcki A., sub formă de arvună, suma de 7.000 euro, echivalentul a 109.200 lei, bani care de la bun început era conștient că nu-i va restitui ultimului, cauzând astfel părții vătămate o pagubă

materială în proporții mari.

Din probele cercetate de instanța de apel, aceasta a stabilit că, acțiunile prin care s-a săvârșit infracțiunea incriminată nu pot fi realizate decât prin intenție directă, care în cadrul cercetării judecătorești a fost stabilită cu certitudine, inculpatul conștientiza caracterul prejudiciabil al acțiunii comise de fiecare în parte, a prevăzut urmările prejudiciabile și a dorit survenirea lor.

La stabilirea și individualizarea pedepsei lui Rața Spiridon, instanța de apel în conformitate cu prevederile art. 6, 7, 16, 61, 75, 76, 77, 78-79, 90 Cod penal, ținând cont de gravitatea infracțiunii săvârșite - inculpatul a comis infracțiune care face parte din categoria celor grave, potrivit art. 16 Cod penal, de personalitatea inculpatului Rața Spiridon, care anterior nu a fost condamnat, de condițiile de viață ale acestuia, fiind văduv, are vârstă de 61 ani, starea sănătății precară, având grad de invaliditate, la locul de trai se caracterizează pozitiv, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, precum și de scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, împrejurări din care a conchis că, corijarea acestuia poate avea loc prin stabilirea unei pedepse neprivative de libertate, cu aplicarea art. 90 Cod penal și va duce la atingerea scopului pedepsei.

În prezența circumstanțelor descrise, instanța de apel a considerat întemeiat și aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal care este proporțională circumstanțelor descrise.

Totodată, instanța de apel ținând cont de dispozițiilor art. 385 alin. (4) Cod de procedură penală și deoarece procedurile în prezenta speță au avut o durată excesivă, situație tratată în favoarea inculpatului, drept recompensă a considerat posibil reducerea pedepsei.

De asemenea, instanța de apel analizând motivele invocate în apelul declarat de către avocatul părții vătămate, a constatat că există motive suficiente de implicare în sensul casării sentinței și în latura civilă, învederând dispozițiile art. 219 alin. (1), art. 221 alin. (2) Cod de procedură civilă, precum și norma art. 514, 1398 Cod civil.

Argumentele apelantului în interesele părții vătămate privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 16.000 lei, instanța de apel le-a considerat întemeiate parțial, urmând să fie casată sentința în această parte cu pronunțarea unei noi hotărâri privind încasarea de la inculpat a prejudiciului moral. Ținând cont de rolul inculpatului în comiterea infracțiunii, personalitatea ultimului și atitudinea acestuia față de cele comise, de suferințele părții vătămate, având în vedere gradul de vinovăție, rolul și comportamentul lui Rața Spiridon, suma de 10.000 lei pentru prejudiciul material este echitabilă, în raport cu cele comise, cu suferințele părții vătămate în legătură cu infracțiunea săvârșită, astfel instanța de apel a considerat-o suficientă și care nu vine în contradicție cu prevederile art. 41 din Convenția Europeană pentru drepturile Omului, din care rezultă că suma pretinsă nu trebuie să fie exorbitantă și să nu tindă la o îmbogățire fără temei, considerând suma solicitată de 16.000 lei una exagerată.

Generalizând aspectele invocate, instanța de apel a ajuns la concluzia de a admite apelurile procurorului și avocatului în numele părții vătămate, a casa sentința

și a pronunța o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

16. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către:

16.1 Inculpat și avocatul său Coșleț Petru, la data de 23 august 2018, care solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței.

În motivarea recursului ordinar invocă argumente identice cu cele din recursul declarat anterior în prezenta cauză și menționate în pct. 6.2 al prezentei decizii, subsidiar menționând că, în opinia lor termenul de depunere a recursului a fost omis, deoarece decizia motivată a fost expediată la data de 26.07.2018 și recepționată la 27.07.2018, fapt confirmată prin ștampila aplicată de oficiul poștal pe plic.

În drept recursul este întemeiat în baza art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală.

16.2 Partea vătămată Filipopolski Alexandru, la data de 03 octombrie 2018, care solicită repunerea termenului de declarare a recursului, casarea parțială a deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului Rața Spiridon să-i fie aplicată pedeapsa cu închisoarea pe un termen mai mare și cu executare reală.

În motivarea recursului ordinar declarat invocă:

- instanța de apel a dispus în privința inculpatului o pedeapsă blândă și a ignorat faptul că, la momentul examinării cauzei, ultimul nu a restituit nici un leu din banii primiți pentru vânzarea apartamentului, fapt ce denotă intenția criminală a inculpatului de a însuși banii părții vătămate;

- instanța de apel nu a avut nici un motiv plauzibil de a stabili inculpatului pedeapsă cu închisoare, cu suspendarea condiționată;

- ce ține de depășirea termenului de declarare a recursului, acesta a fost depășit din motive obiective, deoarece până în prezent nu a primit copia deciziei motivate a instanței de apel.

În drept recursul este întemeiat în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

17. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursurilor declarate de către inculpat și apărătorul său, precum și de către partea vătămată, solicitând de a decide inadmisibilitatea acestora, ca fiind vădit neîntemeiate, deoarece instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurenți, iar decizia contestată conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția privind încadrarea juridică corectă a acțiunilor inculpatului și stabilirea măsurii de pedeapsă.

18. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestora, din următoarele considerente:

În conformitate cu art. 421 Cod de procedură penală, coraportat la art. 401, persoanele menționate în dispoziția acestei norme procesuale sânt în drept să declare recurs ordinar. Astfel, inculpatul și apărătorul său, precum și partea vătămată fiind în drept să declare recurs ordinar, atât în latura penală, cât și în cea civilă.

Referitor la argumentele invocate de către autorii recursurilor, precum că în calitate de apărător al inculpatului a recepționat decizia instanței de apel la data de 27.07.2018, dată de la care curge termenul pentru recurs în opinia sa, iar în cazul părții vătămate care indică că nu a recepționat decizia motivată a instanței de apel, Colegiul penal menționează că, potrivit art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului ordinar este de 30 zile de la data pronunțării deciziei. Prin urmare, termenul de atac se calculează de la data când a fost pronunțată decizia motivată și nu de la data când a fost recepționată de către participanții la proces. Cât privește, expedierea copiilor hotărârilor judecătorești adoptate, acest fapt are ca scop doar informarea părților și nu are efect juridic la calcularea termenului pentru atac a acestora, așa precum interpretează recurenții, în speța dată.

Din lucrările dosarului, rezultă că dispozitivul deciziei adoptate de către instanța de apel a fost pronunțat la data 05 iunie 2018, în prezența procurorului, inculpatului și avocatului său Coșleț Petru, părții vătămate, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel și dispozitivul deciziei adoptate (f.d. 148, 150 v. 3), din care rezultă că aceștia au fost înștiințați despre ziua și ora pronunțării deciziei integrale și anume pentru data de 03 iulie 2018 ora 14.00.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel (f.d. 148, 149 v. 3) rezultă că, la data de 03 iulie 2018 s-a dispus amânarea pronunțării deciziei integrale pentru data de 12.07.2018 ora 14.00, inculpatul și apărătorul său, precum și partea vătămată nu s-au prezentat la acea dată, precum nu s-au prezenta și nici la data de 12.07.2018. Tot din materialele cauzei se constată că, inculpatului și avocatului acestuia, Coșleț Petru, părții vătămate Filipopolski Alexandru, precum și celorlalți participanți la proces le-a fost expediată copia deciziei motivate a instanței de apel (f.d. 171 v. 3).

Prin urmare, Colegiul penal atestă că, inculpatul și avocatul său Coșleț Petru au declarat recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel, la data de 23 august 2018, rezultând din datele ștampilei aplicate pe plicul poștal (f.d. 211 v. 3), iar partea vătămată a declarat recurs ordinar la 03 octombrie 2018, fapt confirmat prin mențiunea despre dată de pe amprenta ștampilei de intrare a Secției grefă Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție (f.d. 214 v. 3).

În prezenta speță, Colegiul penal relevă, că termenul de 30 de zile se calculează începând cu data de 13 iulie 2018, adică a doua zi după pronunțarea deciziei, învederând dispozițiile legale prevăzute în art. 422, raportate la cele stipulate la art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală și ținând cont că a 30-a zi este una de odihnă, respectiv termenul se epuizează la sfârșitul zilei de 13 august 2018. Însă, inculpatul și avocatul său au depus recurs ordinar, abia la data de 23 august 2018, iar partea vătămată la data de 03 octombrie 2018, adică după expirarea termenului de 30 zile pentru depunerea recursului ordinar.

Instanța de recurs menționează, că recurenții în prezenta speță au fost înștiințați despre data pronunțării deciziei integrale a instanței de apel, însă aceștia nu s-au prezentat la data anunțată, deși ulterior instanța de apel a amânat pronunțarea motivată a deciziei pentru o dată ulterioară, adică la data de 12.07.2018, astfel

asumându-și responsabilitatea pentru realizarea dreptului de atac asupra deciziei nominalizate. Chiar și în cazul neprezentării la pronunțarea deciziei integrale, părțile în cazul dat inculpatul și apărătorul său, precum și partea vătămată, urmau să dea dovadă de diligență la realizarea dreptului de a ataca hotărârea instanței de judecată, cu care nu au fost de acord.

Prevederile alin. (2) art. 230 Cod de procedură penală stipulează că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Totodată, Colegiul remarcă acel fapt, că legea procesual-penală nu stabilește alte condiții de calculare a termenului pentru recurs, decât cel prevăzut la art. 422 Cod de procedură penală, și anume de la data pronunțării deciziei, respectiv procedura de repunere în termen nu este prevăzută de legislația procesual penală.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

Finalmente, Colegiul penal, conchide că termenul de 30 zile pentru declararea recursului ordinar, de către inculpatul și avocatul său Coșleț Petru, precum și de către partea vătămată Filipopolski Alexandru a fost depășit, impunându-se în consecință inadmisibilitatea recursurilor, ca fiind declarate peste termen.

19. În conformitate cu art. 432 alin. (1)-(2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E:

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de către inculpat și avocatul său Coșleț Petru, de către partea vătămată Filipopolski Alexandru, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2018, în cauza penală în privința lui **Rața Spiridon Xxxxx**, ca fiind declarate peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia pronunțată integral la data de 13 decembrie 2018.

Președinte

Anatolie Țurcan

Judecători

Victor Boico

Elena Cobzac